

**К.ТЫНЫСТАНОВ АТЫНДАГЫ ЫСЫК-КӨЛ МАМЛЕКЕТТИК
УНИВЕРСИТЕТИНИН**

КОЛЛЕДЖИ

Курманалиева Ч.А., Койлубаева А.К., Мусаева А.А.

**ОКУУ ПРАКТИКАСЫН ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА
ОКУУ-УСУЛДУК КӨРСӨТМӨ**

**Педагогикалык колледждин башталгыч класстарда
окутуу адистигинде окуган студенттери үчүн**

Каракол, 2019

УДК: 378
ББК: 74.58
О 52

ЫМУнун Окуу-методикалык бирикмеси
(26.02.2019 № 6 токтому), тарабынан басмага
сунуш кылынды

Редактор: Осмонова Ж.

Түзүүчүлөр: Курманалиева Ч.А., Койлубаева А.К., Мусаева А.А.

О 52 Окуу практикасын өткөрүү. Усулдук колдонмо. /Түз.
Курманалиева Ч.А., Койлубаева А.К., Мусаева А.А. Ысык-Көл мамл. унив.
-Каракол, 2019, 24-бет.

ISBN 978-9967-474-37-6

Аталган эмгек педагогикалык колледждердин башталгыч класстарда окутуу адистигинде билим алып жаткан студенттерине арналат. Мында окуу-педагогикалык практиканын негизги милдеттери жана анда аткарылуучу жумуштар белгиленип, студент-практиканттардын үйрөнүү жөндөмдүүлүктөрүн калыптандыруунун ыкмалары иштелип чыкты. Окуу практика учурунда студент-практиканттар тарабынан аткарылуучу жумуштар белгиленди.

Колдонмо К.Тыныстанов атындагы Ысык-Көл Мамлекеттик университетинин колледжинин жана университеттин окуу-методикалык кеңешмесинде талкууланып, басууга сунуш кылынды.

О 4309000000-19
ISBN 978-9967-474-37-6

УДК: 378
ББК: 74.58
© Курманалиева Ч.А., Койлубаева А.К.,
Мусаева А.А., 2019.
@ ЫМУ, 2019.

КИРИШҮҮ

Окуу-тарбия процессиндеги билим берүү мекеме уюмдарын (ЖОЖдордо, мектептерде, гимназияларда, колледждерде, балдар бакчасында ж.б.) жакшыртып, билимдүү, тарбиялуу адамдарды калыптандыруу тууралуу окумуштуулар тынымсыз иликтөө жүргүзүп, түрдүү формадагы билим-тарбия берүүнүн моделдерин ойлоп табышып, турмушта колдонулуп келет. Европа мамлекеттеринде апробацияланып, натыйжалуу билим-тарбия берүүнүн модели катары сыналган эки баскычтуу (бакалавр, магистратура) окутууга Ысык-Көл мамлекеттик университети 2011-жылы өттү. Ушундан улам бир топ нормативдик документтер жаңыланып жатат. Ысык-Көл Мамлекеттик университетинин колледжинин 050709, «Педагогика» багытындагы “Башталгыч класстарда окутуу” адистигинин окуу планында окуу практикасы 1-курстун 2-семестринде төрт жумалык мөөнөттө өткөрүлөт. Окуу практика учурунда ар бир студент бир күндө 6 саат мектепте болот. Убакыт нормасында практиканы жетектеген методисттер төмөнкүдөй чен-өлчөмдөгү сааттар бөлүштүрүлгөн: мектептеги адис мугалимге жумасына 1 саат (1 студентке), ЖОЖдун колледжинин адис-методистине (насаатчыга) бир жумага 4 саат (бир студентке). Практика үчүн убакыт нормада көрсөтүлгөн ушул сааттар толугу менен үнөмдүү жана натыйжалуу пайдаланылбагандыктан, программадагы максаттар жеткиликтүү аткарылбай келе жатат. Окуу практикасы келечектеги адистик жактан жогорку деңгээлдеги башталгыч мектеп мугалимде алгачкы педагогикалык көндүмдөрдү жаратуучу практика болуп саналат. Тилекке каршы, студент-практиканттар окуу практиканын маани-маңызын, теориялык негиздерин, билим-тарбия берүүчү жана өнүктүрүүчү мүнөзүн жеткиликтүү түшүнө бербейт. Бул практикада студент-практиканттар өздөрүнүн предмети боюнча сабак өтүүгө укуктуу эмес. Себеби алар окутуунун методикасы курсу менен тааныштыгы жок болгондуктан, жетиштүү даражада мугалимдик жөндөмдөргө ээ болушпайт. Ошондой эле сабактын түрлөрү, структурасы, сабак учурунда окутуу жана тарбиялоо проблемаларынын чечилиши ж.б. ушул сыяктуу маанилүү маселелер да милдеттүү түрдө кеңири талкууланбайт. Практиканттар жөн гана сабактарга катышып байкоо жүргүзүү менен гана чектелишет. Студент-практиканттар насаатчылардын өткөргөн сабактары аркылуу сабактын формаларын, структуралык түзүлүшүн, типтерин, түрлөрүн, анда колдонулган метод, ыкмаларын үйрөнүшөт жана педагогикалык көндүмдөргө ээ боло башташат. Студент-практиканттар окуу практиканы жеткиликтүү, өз деңгээлинде өткөрүүсү үчүн анын жумушчу программасы, окуу-усулдук көрсөтмөсү иштелди. Окуу-усулдук көрсөтмө практикант-студенттерге жакындан жардам берет деген ишеничтебиз.

I. ОКУУ ПРАКТИКАСЫНЫН НЕГИЗГИ МИЛДЕТТЕРИ ЖАНА АНДА АТКАРЫЛУУЧУ ЖУМУШТАР

Мамлекеттик билим берүү (убактылуу) стандартына ылайык орто кесиптик билим берүүнүн практикасы кесиптик профессионалдык билим берүү программасынын негизги милдеттүү бөлүмү болуп саналат. Ал студентти практикалык багыттоочу даярдыктан өтүүлөрүн камсыздоочу окуу сабактардын түрлөрүн камтыйт.

Студенттердин учурдун талабына жооп берген мектептердеги сапаттуу окуу практикасы болочок мугалимдердин кесиптик, инсандык сапатынын калыптанышы үчүн зарыл чөйрөдөн болуп саналат.

Учурдагы билим берүүнүн өнүгүү этабындагы окуу практикасынын максаты-студенттердин талап кылынган кесиптик жана социалдык компетенциясын калыптандыруу жана алардын жаңычыл чыгармачылык кесиптик ишмердүүлүгүн өнүктүрүү болуп саналат.

Практиканын түрү боюнча максаты менен милдети жана отчеттуулуктун формасы билим берүү мекемеси тарабынан аныкталат.

Окуу практикасы деген - окуу планы жана окуу программанын негизинде тандаган адистиктин сырларын өздөштүрүү максатын көздөп, белгилүү бир жайда (мектеп, ишкана ж.б.) кесипкөй адамдардын жетекчилиги менен уюштурулган иш планы. Тактап айтканда, тандаган кесиптин сырларын өздөштүрүүгө ташталган биринчи кадам. Окуу практикадан өтүүчү студент-практиканттарды ЖОЖдун колледжинин методисти менен мектептен убактылуу кызматка алынган адис мугалим-методист жетектейт. Бул адис-методист–практикант–адис-методист (үйрөтүүчү-үйрөнүүчү-үйрөтүүчү) модели менен ишке ашырылуучу иш-аракет. Башкача айтканда үйрөтүү да, үйрөнүү да бир эле убакытта ишке ашат. Студент-практиканттар педагогикалык көндүмдөрдү эки жол менен үйрөнүшөт: таанып-билүү жана жүрүм-турум аркылуу. Таанып-билүү багытында студент-практикант өзүнүн аң-сезиминдеги мугалимдик кесип жөнүндөгү маалыматтарды мектептеги жамааттын педагогдук иш-аракеттери менен салыштырып талдайт, жалпылап тааныйт. Жүрүм-турум багыты боюнча мектеп жамаатынын мугалимдик этикасына байкоо жүргүзүп, ага өз алдынча талдоолорун, аныктамаларын берет. Натыйжада кайсы бир көрүнүштөргө, иш-аракеттерге кандайдыр бир реакцияларды жасайт. Көрүнүштөр, иш-аракеттер кайта-кайта кайталанып турса, алар кайталанган сайын шайма-шай келген реакция жасалып турса, анда реакция көрүнүштөр менен иш-аракеттердин көзөмөлүнөн чыгып кетпеген болот. Бул көрүнүштөр менен иш-аракеттердин көзөмөлү төрт бөлөк педагогикалык көндүмдөрдүн (билгичтиктин) өздөштүрүлүшүнө шарт түзөт: айырмалоо көндүмдөрү (бир көрүнүштү башкалардан өзгөчөлүгүн айрып таануу жөндөмүнө ээ болуу); жалпылаштыруу көндүмдөрү (башка-башка айкалыштарда берилген окшош көрүнүштөрдүн бирдей реакцияларды туудурушун аныктоочу жөндөмдүүлүктөргө ээ болуу); байланыштыруу көндүмдөрү (бир реакцияны бир көрүнүш менен, же бир

нече көрүнүштөрдү бир реакция менен байланыштыруу жөндөмдүүлүгүнө ээ болуу); бириктирүү көндүмдөрү (окуучуларды бир проблеманы чечүү үчүн, же бир ишти аткаруу үчүн баш коштуруу жөндөмдүүлүгүнө ээ болуу). Практика студент-практиканттарды педагогикалык-ыктарга, машыгууларга көндүмдөргө гана багыттабастан, педагогикалык кесипке таандык сапаттарын калыптандырууга, өнүктүрүүгө; кесипке болгон кызыгуусун арттырууга, өз алдынча педагогикалык багытта билим алуу керектөөсүн канааттандырууга жана изденүүчүлүк-үйрөнүүчүлүк мамилесин иштеп чыгууга багыттайт, же педагогдук кесиптен иренжитип, аны таштап кетүүгө аргасыз кылат. Окуу практикасы учурунда студент-практиканттар менен мектеп жамаатынын өз ара түзгөн карым-катнашынын негизинде студент-практиканттардын адистикти аркалап кетүүсүндө, билиминде жана иш-аракетинде терең из калтырган өзгөрүүлөр болору тажрыйбалардан маалым. Окуу практиканын деңгээли студент-практиканттардын колдонгон үйрөнүү стратегиясына жана насаатчылардын маалымат бере билүү мүмкүнчүлүгүнө көз каранды. Бул эки ресурс бир-бирине дал келсе, практика ийгиликтүү өтөт.

Окуу практикасында студент жалпы билим берүүчү мекеме менен таанышып, балдарга жана окуу процессинин жүрүшүнө көнө баштайт. Педагогикалык коллектив менен байланышта болуп, педагогикалык ишмердүүлүктүн кыйынчылыктарын өз көзү менен көрүп, күбө болот. Ошондой эле окуу практикасында студент-практикант сыноо сабактары менен тарбиялык иш-чараларды өткөрүүгө тийиш.

II. СТУДЕНТ - ПРАКТИКАНТТАРДЫН ҮЙРӨНҮҮ ЖӨНДӨМДҮҮЛҮКТӨРҮН КАЛЫПТАНДЫРУУ ЫКМАЛАРЫ

Окуу практикасында студент-практиканттар болочок мугалимдик кесиптин сырларын үйрөнөт. Үйрөнүү умтулуудан келип чыгат, ал үчүн студент - практиканттын жан дүйнөсүнөн каалоо жаралса, бирок аракеттенүү болбосо, үйрөнө албайт. Ушул себептен ЖОЖ, мектеп жана насаатчылар алардын кызыгуусуна жардамчы болуу үчүн студент-практиканттын каалоосунан натыйжа чыга тургандай ишмердүүлүктөргө мүмкүнчүлүк түзүүсү зарыл.

Ийгилик—бул түрткү берүүчү таасирдүү күч. Студент-практиканттарды колдоого жана мактоого алганда, алардын үйрөнүүсү жеңил болот, эгер жазаласа, анда ийгиликке жетпей калаары талашсыз. Кызыгуу-үйрөнүүгө шык берүүдөгү маанилүү бир элемент. Студент-практиканттар өздөштүрүп жаткан нерселеринин пайдалуулугун түшүнгөн учурда кызыгуу дагы да артат, демек өздөрү үчүн маанилүү болгон нерселерди аң-сезимдүү түрдө тез жана мыкты аткарат. Үйрөнүү жөндөмгө таянат. Студент-практиканттардын ой жүгүртүүсү, билими, тажрыйбасы жана адамдык сапаты жагынан алганда бири-биринен айырмаланышат. Айырмачылыктар көп түрдүү (акыл, физикалык бышып жетилүү, жөндөм ж.б.) психологиялык абалдарды жаратат. Натыйжада ар бир студент-

практикант бир түрдүү түрткүгө ар түрдүү реакцияларды (оң жана терс) көрсөтөт, ошондуктан практикада насаатчылар ар түрдүүлүктү сыйлап, мококтой, жүдөтпөй жардамга келиши зарыл. Сезимдердеги чыңалуунун (өзүн ыңгайсыз сезүү) жок болушу да үйрөнүүнүн натыйжалуулугун арттырат. Студент - практиканттардын чыңалуусун азайтуу үчүн мектеп жамааты, насаатчылар жолдош, боордош катары мамиле кылып, студент-практиканттардын практиканы ийгиликтүү өткөрүүсүнө ишеним көрсөтүп, ынандырып, ал кандай болсо ошондой кабылдап, ага ишеничтүү чөйрө жаратыш керек. Үйрөнүү түздөн-түз студент-практиканттардын тажрыйбасына жана анын жыйындысына таянат. Мисалы, студент-практиканттар мугалимдикке киришкенде, мектепте жана ЖОЖдун колледжинде окуткан мугалимдеринин иш - аракетин, көргөндөрүн, уккандарын, билгендерин көз алдына келтирип, талдоо жүргүзө баштайт. Насаатчылар маселенин чечилишинде студент-практиканттарга керектүү маалыматтарды табуу, аны талдоо жана корутундулоого багыт берүүчү, көмөк көрсөтүүчү болуп, түрдүү варианттарда ой жүгүртүү жолдорун аныктоосуна мүмкүнчүлүк түзүүсү зарыл. Студент-практиканттардын үйрөнүү ишмердигине насаатчылардын кайтарымы байланышы (реакциясы) алардын эмнелерди үйрөнүп жана аны кандай деңгээлде жасай ала турганын аныктоону камсыз кыла турган маалымат катары каралыш керек. Бул кайтарымы байланыштын түпкү максаты студент-практиканттарды шыктандырууда жатат. Студент-практиканттар үйрөнүүдө өздөрү байкашкан алга жылуу багытындагы маалыматка ээ болушканда, үйрөнүүнүн натыйжалуулугу жогорулайт. Мугалимдин кайтарымы байланышы студент-практиканттардын үйрөнүү аракетинин артынан дароо берилгени таасирдүү болот. Насаатчылар студент-практиканттардын мугалимдик кесиптин сырларын мыкты өздөштүрүүсүн каалайт, бул үчүн мугалимдик кесиптин ээси болуунун (М.: студент-практиканттарга балыкты кармап бербестен, аны кантип кармоонун) жолун үйрөтүшү керек. Мисалы, мыкты мугалим болуш үчүн эмнени жасаш керек, аны кантип жасаш керек, натыйжадагы өнүм кандай болуш керектигин (эмне үчүн жасаш керек) көрсөтөт, студент-практиканттар каталарын өз учурунда баамдап, аларды түзөтүүгө киришет.

1. ОКУУ ПРАКТИКАСЫН УЮШТУРУУ ЖАНА ӨТКӨРҮҮ

I. Окуу практикасына чейинки иш-аракеттер:

2. Студент-практиканттар практика башталганга чейин окуп-түшүнүп, жаттап, кырдаалга жараша колдонушу ылайыктуу:

1. Кыргыз Республикасынын Конституциясын, Кыргыз Республикасынын символикаларын;

2. Кыргыз Республикасынын «Билим берүү тууралуу» мыйзамын, «Мугалимдин статусу» тууралуу ж.б. окуучуларга билим берүү жана тарбиялоо боюнча нормативдик укуктук иш кагаздарын;

3. «Кыргызстандын мектеп мугалимдеринин Ар-намыс кодексин»; «Кыргыз тилинин» гимнин;

4. “Кыргызстандын мектеп мугалимдеринин этикалык принциптерин», мугалимдерге коюлуучу инсандык жана адистик сапаттарды ж.б.

3. Кыргызстандын мектеп мугалимдеринин ар-намыс кодекси

1. Кыргыз Республикасынын Конституциясын, улуттук символдору: Гербди, Гимнди жана Тууну таануу жана аларды сыйлоо;

2. Ата Журтумдун атуулу катары мекенимди чексиз сүйүү, анын алдында өз милдетимди аткаруу, улуулардын мурастарын ар-намыстуу сактоо жана алардын жолун татыктуу улантуу;

3. Эне тилимди, ата салтымды жана ата мурастарымды билүү, аларды сыйлоо, урматтап сактоо менен урпактарга татыктуу өткөрүп берүү жана өлкөдө жашап жаткан башка улуттардын да тили менен салтын урматтоо;

4. Кыргыз Республикасынын атуулу катары Конституциялык укуктарымды коргоо менен бирге, милдеттерим менен жоопкерчилигимди да сезе билүү;

5. Ата-бабамдан келаткан элдик педагогдук парзымды татыктуу аткаруу менен, эч качан утурумдук саясий агымдарга азгырылбоо жана таалим-тарбия берген окуучуларымды Ата Журттун ар-намыстуу патриот атуулу болууга үндөө;

6. Сабырдуу болуу, башка улуттардын өкүлдөрүнүн динине, дилине жана көз караштарына токтоолук менен мамиле жасоо;

7. Мезгилдин, коомдун талаптары менен анын өнүгүүсүнөн артта калбоо, иште жана жашоодо өлкөбүздүн демократиялык принциптеринен тайбоо;

8. Ата Мекендин кооз табиятын, экологиясын коргой билүү жана бизден кийинки муундарга таза өткөрүп берүү;

9. Ар дайым Ата Мекендин татыктуу патриот атуулу болууну эсимден чыгарбай, анын гүлдөп өсүшүнө өзүмдүн ак эмгегим жана билимим менен кызмат кылуу;

10. Эмгекте жана коомдук түрдүү шарттарда ар-намыстуу, акыл-эстүү болуп, ойлонулбаган жаңылыш кадамдарга барбоо;

11. Өзүмө кандай жакшы нерселерди кааласам, өзгөлөргө да дал ошондой жакшылык кылып, ак ниеттүү болуу;

12. Өзүмдүн жүрүм-турумуна, өздүк турмушума жана коомдук жайларда да жоопкерчиликтүү жана сынчыл мамиледе болуу;

13. Жаш муундарга билим-тарбия берип жаткан мектебимди, бирге иштешкен кесиптештеримди сыйлап, окуучуларым менен алардын ата-энелеринин алдында уят болбоо жана аларга дайым үлгү болуу;

14. Өзүмдүн интеллектим менен билимимди, кесиптик чеберчилигимди күн сайын өнүктүрө билүү, чыгармачылык жөндөмүмдү арттыруу менен мезгилдин талабынан артта калбоо;

15. Педагогдук ишимде жана коомдук турмушта менден мыктылар менен теңеле билүү жана менден кийинкилерге жардам берип, алга сүрөөнү – ар дайым менин ыйык парзым деп эсептеймин.

4. Мугалимдерге коюлуучу инсандык жана адистик сапаттар

А) Инсандык сапаттар:

- Мекенчилдик, эне тилин сүйүүчүлүк, ички дүйнөнүн тазалыгы, акыл-эстүүлүк, адептүүлүк, ыймандуулук, адамгерчиликтүүлүк, адилеттүүлүк, калыстык, мээримдүүлүк, маданияттуулук, сабырдуулук (толеранттуулук), туруктуулук, ийкемдүүлүк, чынчылдык, эрктүүлүк, гумандуулук;

Б) Адистик сапаттар:

- Кесиптик терең билим, адистик чеберчилик, өз ишине берилгендик, педагогдук жоопкерчилик, мугалимдик чынчылдык, окуучуга болгон камкордук, окуучу менен тилектештик, окуучуга болгон улуулук милдет, жигердүүлүк (активдүүлүк), түшүнүктүүлүк, билгиликтүүлүк, изилдөөчүлүк, изденүүчүлүк, билимин туруктуу өркүндөтүүчүлүк, мамилешүүчүлүк, уюштуруучулук, лидерлик, насаатчылык, башкаруучулук, тарбиялоочулук, этнопедагогикалык билим ж.б.

5. Кыргыз тили мугалими кесип ээси катары эмнелерге милдеттүү?

- кыргыз тили мугалими, адегенде өзү эне тилин сүйө билүүгө, анын өнүгүп-өсүп келаткан жолун, эзелки тарыхын билип, эми аны өзүнөн кийинки урпактарга таза сактап өткөрүп берүү—менин милдетим деп эсептөөгө;

- инсан жана кесип ээси катары эне тилинин беделин көтөрүүгө, эне тилинде таза, так, туура сүйлөп, анын үлгүсүн башкаларга көрсөтө билүүгө;

- сөздүн табиятын, сөздүн кудуретин билип, эне тилинде таза сүйлөөгө жана жазуу маданиятына ээ болууга;

- эне тилинде жаралып, ушул күнгө чейин сакталып келген эл адабиятын билүү, анын эл таанытуучулук таалими менен тарбиялык ролун жаңы муундарга жеткирүүгө;

- тил илими менен адабияттын теориялык негиздерин, азыркы өнүгүүсүн, башка тилдер менен адабий процесстеги ордун, анын келечектүү багыттарын терең өздөштүрүүгө;

- сабакта балдардын өздөштүрүүсү үчүн зарыл болгон принциптерди, ыкмалар менен методдорду ийкемдүү колдоно билип, билим менен тарбияны айкалыштырып жүргүзө алууга;

- өз окуучуларына тилдин эрежелерин гана жаттатпай, эне тилинде таза, так, туура, маданияттуу, мазмундуу сүйлөп жана жаза билүүгө көнүктүрүүгө;

- сабакты уюштуруу учурунда, түрлөрү менен типтерин, заманбап формаларын, билимди өздөштүрүү мерчемдерин так баамдап билүүгө;
- сабакта окуучу үйрөнүп жаткан тилдик жана адабий материалдардын баланын турмушунда керектүүлүгүн сездирүүгө жана аны колдоно билүүгө машыктырууга, ага жара- ша окуучудан туура талап кыла билүүгө;
- сабактын максатын так коюу, ошого ылайык аны максаттуу машыктыруу, үйрөнгөнүн чыгармачылык менен өздөштүрүүгө багыттоо жана баланын чыгармачылыгын ойготууга, аны өркүндөтүү жолун көрсөтүүгө;
- эне тилинде таза, көрктүү жана көркөм окуунун үлгүсүн окуучуга көрсөтө билүүгө, өзү жасай албаганды окуучудан талап кылуусу – кесиптик маданиятсыздык экенин сезүүгө;
- сабакта татаал талдоолорду жүргүзүүдө жана аларды чечүүдө, андан туура жыйынтык чыгара билүүдө окуучунун алдында кесиптик чеберчилигин көрсөтө билип, ишенимге ээ болууга;
- мугалим окуу-тарбия иштерин жүргүзүүдө катуу тартип менен эмес, окуучу менен биргеликте, аларга адеп-ыйманды жана кесиптик өнөрдү үйрөтүү менен бирге иш жүргүзүүгө;
- окуучуга мугалимдик кесип өнөрүнүн маани-маңызын сездирип, анын сыймыктуулугун, тазалыгын, ыйыктыгын, улуту менен мамлекеттин келечеги үчүн жоопкерчилигин жана ал кесиптин түбөлүктүүлүгүн сездирүүгө, ага өз өмүрүнүн мисалында далилдей билүүгө милдеттүү

II. “Даярдык конференцияны” уюштуруу жана өткөрүү

1. Адаптациялык-педагогикалык практика башталар алдында адис чыгаруучу кафедра “Даярдык конференциясы” өткөрөт. Окуу иштеринин мазмунун адис чыгаруучу кафедралардын мүчөлөрү аныктап, конференция күнү студент-практиканттарга түшүндүрөт жана таратат.

Студент-практиканттардын кесиптик ар-намысын коргоого, мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги жоболоруна жана башка билим берүү тармагындагы нормативдик иш кагаздарына ылайык окутуу жана тарбиялоо усулун, окуу китептерин, окуу колдонмолорун жана материалдарын, окуучулардын билимин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүн баалоо усулун эркин тандоого, колдонууга жана түзүүгө, кесиптик квалификациясын жогорулатууга укуктуулугу маалымдалат.

Студент-практиканттардын медициналык кароодон өтүшү, мектептерге жолдомолордун толтурулушу, алардын тиешелүү жетекчилер тарабынан тастыкталышы, техникалык коопсуздук, практиканын иш кагаздарынын толтурулушу тууралуу кеңири түшүндүрмөлөр берилет.

2. Студент-практиканттын жүрүм-турум эрежеси.

Ар бир адам үчүн (айрыкча студент-практикант үчүн) жаңы жамаатка (мектеп жамаатына) кирүү кооптонууну жаратат, жаңы шарттар, жаңы талаптар ж.б. Студент-практиканттар үчүн алгачкы бир нече күн чечүүчү

мааниге ээ болот (анын келечектеги ишиндеги ийгилик, же онунан чыкпоо). Мектептин тартибине ыңгайлашып, көнүшүп кетүү зарыл. 1-ден, мектептин жашоо ыргагына кошулганда студент-практиканттарды эмоционалдык жүк басат, 2-ден, жаңы насаатчынын, жаңы жетекчиликтин “сапаттык көзөмөлүнөн” өтүүгө туура келет, бул студент-практикантты психологиялык жактан ыңгайсыздыкка кабылдат.

Ошондуктан студент-практиканттар төмөндө көрсөтүлгөн эрежелерди өзүнө калыптандырышы зарыл: тактыкты, кесип талап кылгандай ыңгайлуу жана жарашыктуу кийинүүнү (барган мектебинин талабына ылайык), коммуникативдүүлүктү (жамаатта мурда иштеп жүргөн жана таасири бар, ак пейилдүү адамдар менен таанышуу), өзгөчө кылдаттыкты жана сабырдуулукту, жаркын маанай менен сүйлөшүүнү, тынымсыз эмгектенүүнү, билбегенди суроодон чочулабоону, чыр-чатактардан качууну, көңүлдүү маанайда жүрүүнү ж.б. *(Эскертүү: мындан башка эрежелерди кошуу өзүңүздүн эркиңизде)*

Адис чыгаруучу кафедранын башчысы же цикл башчысы окуу практикасынын мазмуну менен тааныштырат. Студент-практикант таанып-билгендеринин баарын “Студенттин күндөлүгүнө” жана “Өз алдынча сабактарга катышуу” журналына күн сайын баяндап жазып турат, бирок предметтик мугалимдердин иш-аракеттериндеги ийгиликтерине, кемчиликтерине (сабагына, мугалимдик этикасына ж.б.) бетме-бет келип, баа берүүгө укугу жок, анткени студент-практикант мектеп мугалимдеринин сабагына насаатчы катары эмес, анын окуучусу катары катышат, анын кемчилиги студентте сыр катары сакталат, студент-практикант мугалимдин сабагынын план-иштелмеси менен таанышкан соң, өзү үчүн сабактан корутунду чыгарып алат. Студент-практиканттардын төрт жумалык иш планы берилет.

3. Студент-практиканттардын 4 жумалык иш планы

жума	Пландаштырылган иштер	Аткарылуучу иштер	Аткаруу мөөнөтү
1-жума	Мектеп жетекчилиги менен таанышуу (мүдүр, анын орун басарлары ж. б)	1. Студент-практиканттардын өздүк иш кагаздарын жетекчиликке тааныштыруусу (жолдомо ж. б.); 2. Мектептин нормативдик документтери менен таанышуусу; 3. Мектеп жетекчилеринин кызмат милдеттерин ажыратып билүүсү; 4. Окуу бөлүмүнүн башчысы, МУБ (мектептеги усулдук бирикме) жетекчиси, мектеп насаатчысынын студент-практиканттарга кызмат бөлүштүрүүсү	1- 2-күн

	Мектеп менен таанышуу	1. Негизги жерлер: администрациянын кабинеттери, окутуучулар бөлмөсү, предметтик бөлмөлөр, китепкана, спорт зал, ашкана, медициналык пункт ж. б	2-3- күн
	Башталгыч класстарга сабак берген мугалимдер менен таанышуу	1. Насаатчы менен аңгемелешүү; 2. Усулдук бирикменин жетекчиси менен аңгемелешүү; 3. Улуу жана жаш курактагы адис мугалимдер менен аңгемелешүү; 4. Жалпы жамаат менен .	4-күн
	Класс жетекчи менен таанышуу	1. Класс жетекчиге жолугуу, класста жүргүзгөн иш кагаздары менен таанышуу (пландары, протоколдору, окуучулардын тизмеси, окуучунун өздүк делолору, класстык журнал ж.б.).	5-күн
	Окуучулар менен таанышуу	1. Класс жетекчи менен бирге өзүнө бөлүнгөн класстын окуучулары менен аңгемелешүү	6-күн
2- жума	Мектеп насаатчысынын сабагына катышуу	1. Сабактын жүгүртмөсүнөн насаатчынын жана адис мугалимдердин сабактарынын иретин көчүрүп жазуу; 2. Насаатчынын сабагына катышуу; 3. Сабактын план-иштелмесинин түзүмдөрү менен таанышуу	7-күн
	Катышкан сабактарга талдоо берүүнүн ыкмалары менен таанышуу	1. Өз ара сабактарга кирүү дептерин уюштуруу жана аны толтурууга киришүү; 2. Студент-практиканттар окуучу катары сабакка катышканда, байкагандарын сыр катары сактарын түшүнүүсү	8-күн
	Колледждин адис окутуучусунун сабагына катышуу	1. Колледжинин окутуучусунун кыргыз тили сабактарын уюштуруп-өткөрүү жолдору менен таанышуусу, сабагына катышуусу; 2. Насаатчылар менен аңгемелешүү (айрым түшүнбөгөн маселелер боюнча)	9-күн

	Колледждин адис окутуучусунун сабагына катышуу	1. ЖОЖдун колледжинин окутуучусунун мекен таануу сабактарын уюштуруп-өткөрүү жолдору менен таанышуусу, сабагына катышуусу; 2. Насаатчылар менен аңгемелешүү (айрым түшүнбөгөн маселелер боюнча)	10-күн
	Ата-энелер жыйналышына катышуу	1. Ата-энелер менен иштөөнүн жылдык планы менен таанышуу; 2. Ата-энелер чогулушунун протоколдору менен таанышуу	11-күн
	Колледждин адис окутуучусунун сабагына катышуусу	1. Насаатчы менен аңгемелешүү	12-күн
	Мектеп насаатчысынын сабагына катышуу	1. Насаатчы менен аңгемелешүү (студент-практиканттын күмөндөгөн суроолору боюнча) 2. Сабак өтүүнүн айрым ыкмаларын үйрөнүү	12-күн
3- жума	Колледждин адис окутуучусунун сабагына катышуу	1. Адабий окуу сабагына катышуу жана адабий окуу боюнча студент-практикант менен аңгемелешүү	13-күн
	Колледждин адис окутуучусунун сабагына катышуу	1. Жашоо коопсуздугунун негиздери сабагына катышуу жана жашоо коопсуздугунун негиздери боюнча студент-практикант менен аңгемелешүү	14-күн
	Башка мугалимдердин сабагына катышуу	1. Ар түрдүү предметтик мугалимдердин сабактарына катышуу жана байкоо, алардын сабактарынан өзү үчүн корутунду чыгаруу	7-17- күндөрдө
	Насаатчылар менен аңгемелешүү (баалоо)	1. Окуучулардын билимин баалоосу тууралуу насаатчылар менен ой бөлүшүү; 2. Баалоонун түрлөрү боюнча өзүнүн түшүнүгүн баяндап жазуу	16-күн
	Класстан тышкаркы иштер менен таанышуу	1. Ар түрлүү иш чаралардын пландары, сценарийлери ж. б. менен таанышуу; 2. Ишембилик ж. б.	17-күн

	Тарбиялык иштер менен таанышуу	1. Насаатчынын тарбиялык иш чараларына катышуу менен аңгемелешүү (студент-практиканттын күмөндөгөн суроолору боюнча) 2. Тарбиялык иш алып баруунун айрым ыкмаларын үйрөнүү.	18-күн
4- жума	Башка мугалимдердин сабагына, тарбиялык иш чараларына катышуу	1. Ар түрдүү предметтик мугалимдердин сабактарына, тарбиялык иш чараларына катышуу жана байкоо, алардын сабактарынан өзү үчүн корутунду чыгаруу	17-23-күндөрдө
	Мугалимдердин кеңешме жана жыйналыштарына катышуу	1. Мектеп кеңешмелеринин өткөрүлүү тартиби, протоколдору менен таанышуу	23-күн
	Окуу практиканы жыйынтыктоо	1. Студент-практиканттардын ишмердүүлүгүн баалоо: 2. Студент-практиканттардын өздүк иш кагаздарын ЖОЖдун адис жетекчисине тапшыруу	24-күн

Эскертүү: Практиканын жүрүшүндө бардык көрсөтүлгөндөргө түзөтүүлөрдү, кошумчаларды, ыңгайлаштырууларды киргизе аласыз

III. ОКУУ ПРАКТИКА МЕЗГИЛИНДЕ АТКАРЫЛУУЧУ ЖУМУШТАР

Студент-практикант эсине тутууга милдеттүү:

1. Мектеп жетекчилерине өзүңөр тууралуу кыскача маалымат бергиле, алардын силерге койгон талаптарын (ички, тышкы эрежелерди) кунт коюп уккула, эмнеге муктаж экениңерди тартынбай билдиргиле, алар силерге практиканы өтүшүңөргө уруксат берет жана силер менен иштешкиси келет, анткени силерди эртеңки биздин ордубузду басуучу муундар, кесиптештер деп эсептешет, ошондуктан дайыма жардам көрсөтүүгө дилгир болушат;

2. Мектептин насаатчылары менен жакшы мамиледе болгула, алар силердин педагогдук көндүмдөргө ээ болушуңарга жакындан жардам көрсөтүшөт, өздөрүнүн мыкты сабактарына катыштырып, билгендерин алдыңарга төгүшөт, бүткүл тажрыйбасындагы натыйжалуу деп эсептеген ыкмаларын үйрөтүшөт. Алар менен иштешүүдө өзүңөрдүн ишмердигиңердеги кайсы бир көйгөйлөргө көңүлдөрүн бургула. Алардын кеңештери мугалимдик кесипти натыйжалуу өздөштүрүшүңөргө көмөк көрсөтөт;

3. Мектептеги улуу муундагы адис мугалимдер менен да тааныш болгула, алардын иш тажрыйбасы мол жана бош убактылары көп, портфолиолору усулдук материалдарга бай, силер таппай жүргөн китептерди табууга жардам беришет. Насаатчылар, улуу муундагы мугалимдер менен иштешкенде, бүт бойдон аларды тууроодон алыс болгула. Алардын тажрыйбасынан силерге жаккан, ылайыктуу деп эсептегениңерди гана пайдалангыла;

4. Китепканачы менен да тыгыз байланышта болгула, алар китептерге кызыккан окурмандарды жактырышат, анан да окуучулардын, мугалимдердин арасында өзүңөрдү ишенимдүү сезишиңер үчүн дайыма өсүү үстүндө болушуңарды унутпагыла;

5. Усулканада усулдук бирикменин жетекчиси менен да бааралашып тургула. Ал жерде мугалимдер үчүн кошумча адабияттар, алардын тизмелери, сабак үчүн аудио, видео-материалдар, CD, DVD дисктер, мугалимдердин мыкты деп бааланган сабактарынын иштелмелери тиркелген портфолиолор (папкалар) бар, ошолорду усулдук бирикменин башчысынын уруксаты менен таанышсаңар болот;

6. Кыргыз тили жана адабий окуу үчүн атайын түзүлгөн жана жасалгаланган педагогикалык устаканада (пед. мастерская) да тез-тез болгула, ал жерде да силерге керектүү адабияттар, материалдар көп болот. Кабинетке жооптуу мугалимдин уруксатысыз өзүңөр каалаган нерселерди албагыла;

7. Эгер сыркоолоп калсаңар, мектеп жетекчилигине 5 сааттын аралыгында билдиргиле.

Студент-практикант жана бардык мугалимдер жамаатына тыюу салынат:

1. Өзүңөр каалагандай сабактардын жүгүртмөлөрүн өзгөртүүгө;
2. Мектеп жетекчилеринин уруксатысыз кесиптештериңердин ордуна сабак өтүүгө;
3. Танапистин жана сабактын убактысын жылдырууга, узартууга же кыскартууга;
4. Окуучуларды сабактан чыгарып жиберүүгө;
5. Окуу имаратында жана мектептин аймагында тамеки чегүүгө.

Окуу-процессин туура уюштурууга көмөктөшүүчү кеңештер:

1. Өзүңөрдүн квалификацияңарды жогорулатуу үчүн бардык билимиңерди пайдалангыла, чымырканып эмгектенгиле;
2. Администрациянын жана кесиптештердин сунуштарын сабырдуулук жана акылмандуулук менен кабыл алгыла;
3. Пайдалуу маалыматтарды издегиле, чогулткула, портфолиого жайгаштыргыла, окугула, практикаңарда сынап, педагогикалык көндүмдөрдү калыптагыла, максатыңарга жеткенде токтоп калбагыла, тынымсыз алга умтулгула;

4. Педагогикалык күндөлүк, рефлексиялык дептер уюштурула, ага практикада кереги тийчү маанилүү, таң калтыра турган кызыктуу фактыларды баяндап жазып жүргүлө;

5. Предмет боюнча мамлекеттик стандартты, программаларды, окуу китептерди талдоодон жана аларды түзөтүү, жакшыртуу үчүн сунуш кийирүүдөн коркпогула; 6. Календардык-тематикалык пландарды дептерге эмес, А-4 баракка жазгыла, оңдоп, түзөтүүлөрдү киргизип турганга ынгайлуу.

Классты башкарып, окуучулар менен иштөөгө карата кеңештер:

1. Жоопкерчиликтүү жүрүм-турумга байланыштуу мектептин стратегиялары жана процедуралары менен таанышкыла;

2. Класстагы окуучулардын өздүк делолору менен таанышкыла, окуучуларга жазылган класс жетекчинин мүнөздөмөлөрүн кылдат окуп чыккыла, талдоо жүргүзгүлө;

3. Тартипти, окуучулардын жүрүм-турум эрежелерин бузган окуучулардын аты-жөнүн, билимин, кызыгуусун, социалдык абалын, ага жазалоонун кандай чаралары колдонулганын алдын ала билгиле, алган маалыматтарыңарды аларга (эч кимге) жарыялабагыла;

4. Класстагы окуучулар менен жолугушканыңарда «тартип бузуучу» аталган окуучуларга тымызын байкоо жүргүзгүлө, аларга сездирбегиле;

5. Класстагы тартипсиздикти жөнгө сала албасаңар тарбия иштери боюнча мүдүрдүн орун басарына, же класс жетекчиге кайрылгыла;

6. Тарбиялык сабактарыңардын, окуучулар менен аңгемелешүүлөрүңөрдүн ордун темалары актуалдуу, турмуш менен байланышы бекем, окуучунун кызыгуусуна дал келген болсо, тартип боюнча көйгөй чыкпасын унутпагыла;

7. Класстан кимдир бирөөнү бөлүп алып, көп убактыңарды ага кетирип отурсаңар бош отуруп калган окуучулардын ортосунда ар кандай оңтойсуз көрүнүштөр чыгарын эсиңерге туткула;

8. Тарбиялык сабактагы жайбаракаттык, узакка созулган тынымдар сабактын душманы экенин унутпагыла, бир да окуучуну көз жаздымда калтырбай, тегиз тапшырмаларды берип, ишке тарткыла;

9. Сабактын ыргагын атайылап бузууга аракеттенген балдарга өзгөчө көңүл бургула, тентектенип жатса, көрмөксөн болгон таризде болгула, бирок сабагыңарга кызыктыруунун ыкмаларын табууга аракет жасагыла (кыйкырбай, урушпай, жагынбай), анын оң сапаттарын илгиртпей көрүп, байкатпай мактап тургула;

10. Класстагы чыр-чатактарды өз учурунда байкап, адилеттүүлүк менен чечим чыгарууга окуучуларды үйрөткүлө, чыр-чатактын себепкери катары күнөөлүүнү жектеп-кектебегиле;

11. Окуучуларды бири-бири менен салыштырбагыла (сен жакшы, сен жаман ж.б.);

12. Окуучу тартип бузар менен аны суракка алып, талкуулабагыла, убакыт өткөрүп, ал окуучу жөнүндө эмес, ошондой жорук жасаган бала тууралуу окуяны айтып бергиле, күнөөлүү окуучу айттырбай эле өзү түшүнүп аларын билгиле;

13. Окуучунун ар-намысына тийбегиле, окуучулар менен бирге класстык эрежелерди иштеп чыгып, класстын бурчуна илип койгула;

14. Класс активдери менен (староста, окуу сектору, маданий массалык сектор ж.б.) тыгыз иштешкиле, алардын милдеттерин кантип аткарып жатканына көңүл бургула;

15. Окуучунун күндөлүгү маанилүү документ, анда сабактардын жүгүртмөсү эле эмес, үй тапшырмалары, окуучунун жетишүүсү, катышуусу чагылдырылып тургандыктан, ата-энеге да, окуучуга да керектүү экенин түшүнгүлө жана жума сайын текшерип, өзүңөрдүн каалооңорду жазып тургула.

АТА-ЭНЕЛЕР ЖЫЙНАЛЫШЫН ӨТКӨРҮҮГӨ КЕҢЕШТЕР.

Мугалимдин үй-бүлөлөр менен болгон байланышынын негизги формаларынын бири ата-энелер чогулушу болуп саналат. Студент-практикант бул форма балдарды тарбиялоо ишиндеги ата-энелер менен болгон кызматташтыгы экенин түшүнүшү керек, ушул жерден ата-энелер коллективи мугалимге таасирдүү жардам берет жана колдоо көрсөтөт деген коомдук пикир жаралат. Ошондуктан методист-насаатчы практикантка ата-энелер чогулушунун иши боюнча кеңеш берип, ыкмаларын үйрөтүүгө тийиш.

Ата-энелер чогулушун өткөрүүгө карата кеңештер:

1. Ата-энелер чогулушу окуучулардын үй-бүлөсү менен байланыштыруунун жана ата-энелер арасында педагогикалык билимди үгүттөөнүн негизги формаларынын бири экенин билгиле;

2. Ата-энелер менен өткөрүлгөн алгачкы жыйналыш балдарын силерге ишенип тапшыргандар менен таанышуу, өз ара ишенүү жана байланышуу жолдорун түзүү экенин түшүнгүлө;

3. Ар бир жыйналыш өз мезгилинде, пайдалуу, мазмундуу өтүш үчүн ага дыкаттык менен даярдануу зарылдыгын сезгиле, балдар үчүн реалдуу жасоого мүмкүн болгон нерселерди айткыла;

4. Ата-энелер менен баарлашууда көрсөтмө, буйруктарды берчү чиновниктин формалдуу отчетуна окшоштурбагыла, ата-энелердин кимдир бирөөсүнө өзгөчөлөп мамиле жасап, кимдир бирөөсүнө көңүл бурбай койбогула;

5. Балдарынын ийгиликтерин, маанайларын, аракеттерин көбүртүп-жабыртып мактабагыла, жетишпеген окуучуну жамандабагыла, маалыматтар менен тааныштырууну акыл-эстүүлүк менен жүргүзгүлө;

6. Ата-энелер тууралуу кеңири маалыматтарга ээ болгула, даректерин так алгыла, байланышып туруу үчүн телефондоруңарды алмашкыла;

7. Жыйналышта конфликттүү, же көйгөйлүү кырдаалдарга чечим чыгаруу, же чечимдерди издөө формасында, ата-энелерге бул

кырдаалдардын атын атап, же китептен алып, же ойлоп таап сунуштоо менен өткөргүлө;

8. Биринчи жыйналышта мүмкүнчүлүктүн жетишинче окуучулар тууралуу маалыматтарды (ден соолугу, дефектиси, өнөкөт оорусу, кызыгуусу ж.б.) топтоого аракеттенгиле;

9. Ата-энелер менен байланышуу жана алардын жыйналышка катышуусу тууралуу дептер уюштургула, силердин маалыматыңар менен кайсы ата-эне таанышып жатканын билүү үчүн керек;

10. Биринчи жыйналышта ата-энелер комитетин жана анын туруктуу мүчөлөрүн шайлагыла (сөзсүз алардын өз эрктери менен).

Насаатчылардын сабактарына катышуу жана аны талдоого кеңештер

1. Окуу практикасында адистигинер боюнча сабак өтпөйсүңөр, бирок насаатчылардын (ЖОЖдун, педагогикалык колледждин жана мектептин), башка мугалимдердин сабактарына катышасыңар, бул силердин педагогикалык практикада сабак өтүүгө карата тажрыйба топтоо экенин унутпагыла;

2. Башка мугалимдердин сабагына кирүүдө окуу иштери боюнча мүдүрдүн орун басарынан, методикалык бирикменин жетекчисинен кызыктуу, мыкты сабак өткөндөрдөн кимдердин сабагына кирсем болот деп сурагыла;

3. Силер сабагына кирем деген мугалим менен сүйлөшкүлө, сабагына катышуу үчүн макулдугун алгыла;

4. Сабакка катышуу менен тек гана байкоочу болбостон, «Өз ара сабакка катышуу» дептеринерге силерди кубанткан жана өкүндүргөн учурларды, үйрөнгөн методикаларыңарды жазып алгыла, кийин өз сабагыңарда колдонсоңор болот;

5. Катышкан сабагыңардагы ийгиликтерге, же кемчиликтерге, мугалимдин этикасы тууралуу мугалимдин өзүнө, же кимдир бирөөгө айтууга укугуңар жок, анткени студент-практиканттар сабакка насаатчы катары эмес, байкоочу-үйрөнүүчү катары катышышат, сабактан алган таасирлерди (оң, терс) сыр катары сактайт, өзү үчүн талдайт жана корутунду чыгарат.

Насаатчылардын студент-практиканттарга нускамалары

Сабактарга катышкан учуруңарда төмөнкү көрүнүштөргө көңүлүңөрдү бургула жана алар тууралуу «Өз ара сабакка катышуу» дептеринерге кыскача баяндама жазгыла.

1. Мугалим окуучулардын кызыгуусун ойгото алдыбы, аны сабактын аягына чейин көзөмөлүнөн чыгарган жокпу? Бул окуучулардын өтүлүүчү тема менен байланышкан мурдагы тажрыйбаларын жана маалыматтарын жаңы өздөштүрүлүүчү маалыматтар менен байланыштыруу дегендик, б. а. мугалимдин сабакты белгилүүдөн белгисиздикке карай башташы. Мисалы,

үйрөнүлүүчү тема: «Алтын куш» жомогу. Силер алтын куш эмне экенин билесиңерби, ал тууралуу уккан же көргөн, же окуганыңар тууралуу айтып бере аласыңарбы?

2. Окуучулардын ой жүгүртүүсүнө шарт түздүбү? Эгер шарт түзсө, окуучулардын ойлонуусуна убакыт бөлдүбү? Окуучулардын баарын дискуссияга катыштыра алдыбы? Бул жаңы өтүлүүчү материалды түшүндүргөнгө чейин сабакта окуучулардын аракеттерин (чечим чыгарууга, проблемалык абалдарды изилдөөгө багыттоочу) билдире турган суроолорду берүү. Мисалы, үйрөнө турган жомокто кандай окуялар, кандай каармандар катышат деген ойдосуңар? Бул жомок эмне жөнүндө? Бул жомоктун силердин турмушуңардагы маанилүүлүгү тууралуу ой жүгүртүп көргүлө ж.б.

3. Сабакка ылайыктуу окуу каражаттарын (көрүүчү, угуучу башкача айтканда видео, аудио ж.б.) колдоно алдыбы? Эгер колдонсо аларды натыйжалуу пайдалана алдыбы? Өтүлгөн сабак үчүн аларды колдонуу зарылдыгы бар беле же жокпу?

4. Окуучулар менен натыйжалуу байланыш түзө алдыбы? Бул сабактын максатын жана андан күтүлүүчү натыйжаларды ачык, так, түшүнүктүү кылып баяндап бере алуу, ошондой эле үйрөнүлүүчү материалды окуучулар жаңылыш түшүнгөндө, аларды кабардар кылуу (мисалы, текстти дагы бир жолу кылдат, шашпастан окуп чыккыла ж.б.), сабактын башталышында кайсы окуучунун божомолдогону туура чыкты, окуучулардын өздөрү бири-биринин жөндөмдүүлүктөрүнө, тапкычтыгына баа берүүсүнө жардамчы болуу, оозеки баяндамасынын логикалык жактан байланыштуу, жеткиликтүү болушу;

5. Окуучуларды башкара алдыбы? Окуучулар арасындагы мамилелерди чечүүгө мүмкүнчүлүгү жеттиби? Класстагы ишмердүүлүктөрдүн түрдүү жана ылайыктуу ылдамдыкта алдыга жылуусун камсыз кылуу үчүн окуучулар менен адилет жана нейтралдуу, калыс мамиледе болуу, жаңылыш жана туура эмес аракеттерге оозеки билдирүү жасоо, туура аракеттерди колдоо, маанисиз (окуучулардын баарына таасир берүүчү) аракеттерге тез жана адилет кийлигишүү, окуучулар менен кызматташтык мамилени түзүү, окуучулардын бири-биринин пикирин маданияттуу түрдө четке кагып, же кош көңүл кабылдоого үйрөтүү, шылдыңдоочу, мазактоочу сөздөрдү колдонгондорду тартипке чакыруу, чектен чыккан тентек окуучуларга сабырдуулук менен мамиле кылуу, сабак убактысын туура пайдалануу, үйрөнүлүүчү тема боюнча мугалимдин терең билимдүүлүгү, маалыматтын жетиштүүлүгү, жеткиликтүүлүгү, сабакка тиешеси жок маселелерге кайрылбоо ж.б.;

6. Окуучулардын жаңы сабактан алган билимдерин бышыктоого жана аны колдонууга убакыт болдубу? Бул жаңы өздөштүргөн билимдин натыйжасын көрүү, сабактын башталышындагы күтүлгөндөрдүн (каалагандардын) аткарылышындагы кубанычтуу, же өкүнүчтүү сезимдер;

7. Үйрөнүлгөн нерселерди сыноодон өткөрдүбү? Бул сабактан күтүлгөн натыйжалардын негизинде түзүлгөн тапшырмаларга, суроолорго окуучулардын жоопторун билүү жана угуу. Окуучунун сабакты жогорку деңгээлде өздөштүрүүсүн мугалим каалайт, ал үчүн окуучунун алсыз жана катчылык жактарын белгилебестен, бир аз мыкты жагы болсо, ошого басым жасап, өжөрлөнө аны өнүктүрүүгө тынымсыз көңүл буруу.

Окуу практиканы жыйынтыктоо боюнча конференция

Практика аяктаган соң бир жума аралыгында жыйынтыктоочу конференция уюштурулат. **Конференцияны өткөрүүнүн максаты:** практиканын жыйынтыгын чыгаруу, баалоо, мындан ары практиканы жакшыртуу боюнча сунуш, пикирлерди угуу, талкуулоо, тиешелүү документациялык иш кагаздарын кабыл алуу. **Конференцияда 2 багыт жөнүндө сөз болот:**

1. Тажрыйба алмашуу: Студенттердин практика учурунда жетишкен ийгиликтери жана кемчиликтери, урунттуу окуялар, көйгөйлүү жагдайлар эскерилет, алар боюнча талкуу жүрөт, ар бир мектептен практиканттар чыгып, практикадан алган таасирлер тууралуу ой бөлүшүшөт. Мектепке барганга чейин класс, андагы окуучулар туурасындагы ойлору, практикадан кийинки ал ойлор өзгөрдүбү же жокпу ж.б.

2. Отчеттору жана презентациялары: Ар бир студент-практикант жыйынтыктоочу конференцияга чейин БМУнун колледжинин практикаларды өткөрүү боюнча жобосунун талаптарына ылайык мектептен даярдап келген документтерин өзүнө бекитилген усулчу жетекчисине тапшырат.

1. Практиканын жүрүшү жана жыйынтыгы боюнча отчет;

2. Мектеп тарабынан студент-практикантка берилген мүнөздөмө;

3. Практиканттын күндөлүгү.

Конференциянын жүрүшүндө ошол документациялардын, уюшулган көрсөтмө куралдардын көргөзмөсүнүн, студенттер аткарган ар кыл тапшырмалардын презентацияларынын жыйынтыгы чыгарылып, практиканттардын баалары коюлат.

Окуу практиканын жыйынтыгын баалоонун негизги чен-өлчөмдөрү:

- Кесиптик педагогикалык билгичтиктердин калыптануу деңгээли;
- Студенттердин өздөрүнүн практикалык ишмердүүлүгүн (анын максаттары, милдеттери, мазмуну, усулдары ж.б.) теориялык жактан түшүнө билүү деңгээли;

- Келечектеги мугалимдердин профессионалдык багыттуулугунун, социалдык активдүүлүгүнүн (педагогикалык кесипке кызыгуусу, балдарга болгон сүйүүсү, жумушка жоопкерчиликтүү жана чыгармачыл мамиле жасоо) деңгээли;

ЫМУнун окуу планында студенттердин иш-аракеттерин баалоо модулдук-рейтингдик технологиянын негизинде жүргүзүлгөндүктөн, практика төмөндөгүдөй чен-өлчөм менен бааланат:

1. Отчет - (0-30 баллга чейин)
2. Мүнөздөмө - (0-20 баллга чейин)
3. Күндөлүк - (0-30 баллга чейин)
4. Башка көрсөткүчтөр - (0-20 баллга чейин)
5. Жалпы балл - (0-100 чейин)

Окуу практикасынын жыйынтыгын баалоонун усулдары

- практика процессинде студенттерге байкоо жүргүзүү жана алардын иштеринин айрым түрлөрүнүн сапатын талдоо;

- мектеп мугалимдери, класс жетекчилер, окуучулар менен аңгемелешүү, мугалимдер (насаатчылар), класс жетекчилер тарабынан жазылган студенттердин мүнөздөмөсүнө талдоо;

- студенттин өзүн-өзү практикалык ишке даярдык деңгээлин, өз ишинин сапатын баалай билиши;

- практика боюнча студенттин документациясынын (жеке иштери, күндөлүгү, түрдүү иш чаралары, иш отчету, класстан тышкаркы иштердин сценарийи, окуучуларды психологиялык-педагогикалык үйрөнүү материалдары ж.б.) жыйынтыгы.

Дистанттык окуу бөлүмүндө окуган студенттердин практикасын уюштуруудагы айырмачылыктар

Адистиги боюнча иштеп жана сырттан окуп жаткан студент практиканын бардык түрлөрүнөн бошотулат. Анын практикасын баалоо үчүн төмөнкү документтер гана талап кылынат:

1. Эмгек китепчесинин көчүрмөсү;
2. Иштеп жаткандыгын тастыктаган тактама (справка);
3. Мектеп администрациясы тарабынан студентке берилген мүнөздөмө.

Ал эми адистиги боюнча иштебеген студенттер практиканы күндүзгү бөлүмдүн студенттери үчүн иштелип чыккан практиканы уюштуруу жана жүргүзүү тартибине ылайык университет тарабынан көрсөтүлгөн мектепте толук өтөөгө милдеттүү. Алардын практикасын кафедранын усулчулары же циклдын (бөлүмдүн) башчылары практика учурунда аткарган иштеринин сапатына жана мазмунуна, даярдап келген документацияларына (отчет, мүнөздөмө, күндөлүк ж.б.) жараша баалашат.

Форма №1

Кайтарым байланыш (күн сайын)

1. Практикант бул күнү сен өзүңө кандай тажрыйба алдың?

2. Кандай кыйынчылыктар болду?

3. Суроолорун жана сунуштарың:

4. Практиканттын аты, теги:

Форма №2

Студент практиканттын өзүн-өзү баалоо баракчасы
(жума сайын)

Практиканттын аты, теги _____

1. Мен практикант катары күндөлүк тартипти сактадым (сактаган жокмун):

2. Бул жумага бөлүнгөн иш-аракеттерден төмөнкүлөрдү аткардым:

3. Төмөнкү иш-аракеттер аткарылбай калды:

4. Жетишкендиктерим жана кыйынчылыктарым:

5. Практикамдын бул жумасын төмөндөгүдөй
баалайм: _____

М А З М У Н У

Киришүү.	3
I. Окуу практикасынын негизги милдеттери жана анда аткарылуучу жумуштар	4
II. Студент-практиканттардын үйрөнүү жөндөмдүүлүктөрүн калыптандыруу ыкмалары	5
1. Окуу практиканы уюштуруу жана өткөрүү	6
2. Студент-практиканттар практика башталганга чейин окуп-түшүнүп, жаттап, кырдаалга жараша колдонушу ылайыктуу.	6
3. Кыргызстандын мектеп мугалимдеринин ар-намыс кодекси.	7
4. Мугалимдерге коюлуучу инсандык жана адистик сапаттар.	8
5. Кыргыз тили мугалими кесип ээси катары эмнелерге милдеттүү?...8	
III. Окуу практика мезгилинде аткарылуучу жумуштар	13
Студент-практикант эсине тутууга милдеттүү:	13
Студент-практикант жана бардык мугалимдер жамаатына тыюу салынат:	14
Окуу-процессин туура уюштурууга көмөктөшүүчү кеңештер:	14
Окуу практикасынын жыйынтыгын баалоонун усулдары.	19
Дистанттык окуу бөлүмүндө окуган студенттердин практикасын уюштуруудагы айырмачылыктар	20

Курманалиева Ч.А., Койлубаева А.К., Мусаева А.А.

**ОКУУ ПРАКТИКАСЫН ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА ОКУУ-УСУЛДУК
КӨРСӨТМӨ**

**Педагогикалык колледждин башталгыч класстарда окутуу адистигинде
окуган студенттери үчүн**

Тех. редактор: Жакыпова Ч.А.
Компьютерге калыпка салган: Жумашева Ж.Ж.

К.Тыныстанов атындагы ҮМУнун
полиграфиялык комплексинде басылды
Заказ 504 Тираж 25.
Тел.: 52696